
ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2017

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ
ΩΘΗΣΗ ΩΘΗΣΗ
Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Αφειτηρία το μέλλον Αφειτηρία το μέλλον
Θέματα και Απαντήσεις

Επιμέλεια: Ομάδα Φιλολόγων

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ
ΩΘΗΣΗ
Αφειτηρία το μέλλον

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ
ΩΘΗΣΗ
Αφειτηρία το μέλλον

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ
ΩΘΗΣΗ
Αφειτηρία το μέλλον

ΓΥΜΝΑΣΙΟ / ΛΥΚΕΙΟ
ΩΘΗΣΗ
Αφειτηρία το μέλλον

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ
ΩΘΗΣΗ
Αφειτηρία το μέλλον

<http://www.othisi.gr>

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ
ΩΘΗΣΗ
Αφειτηρία το μέλλον

Τετάρτη, 7 Ιουνίου 2017
Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ

ΩΘΗΣΗ ΩΘΗΣΗ

Απειρία το μέλλον [Επιστήμη και επιστήμονες]

Η επιστήμη, ως αέναος αγώνας του ανθρώπου για την κατάκτηση της γνώσης, με την οξυδερκή παρατήρηση, τη διαίσθηση και την έρευνα, ανοίγει συνεχώς νέους ορίζοντες και φωτίζει τον νου. Επιστήμη, βέβαια, και τεχνολογία δεν ταυτίζονται, διότι η επιστήμη παραμένει προσηλωμένη στην όλο και πιο βαθιά κατάκτηση της γνώσης, ενώ η τεχνολογία έχει ως επιδίωξη την αξιοποίηση της επιστημονικής γνώσης για την υπηρεσία των τρεχουσών, πρακτικών αναγκών του ανθρώπου. Πολύ χαρακτηριστικά, ο Αϊνστάιν [1879-1955] είχε τονίσει ότι η επιστήμη μπορεί να προσφέρει τα μέσα για την ανάπτυξη σκοπών, τους οποίους έχουν οραματιστεί προσωπικότητες που διαθέτουν υψηλά ηθικά ιδανικά.

Εάν βέβαια ο Αϊνστάιν είχε ζήσει ολόκληρο τον εικοστό αιώνα, με επαναστάσεις, παγκοσμίους θερμούς και ψυχρούς πολέμους, αλλά και δοξασμένο από τη ραγδαία ανάπτυξη των θετικών επιστημών και της τεχνολογίας, ίσως προβληματιζόταν περισσότερο. Η προώθηση των φυσικών επιστημών και η έκρηξη της τεχνολογίας, η οποία έχει προσλάβει φρενήρεις ρυθμούς στην εποχή μας, εγείρουν απορίες και συγκλονιστικά ερωτήματα. Η επιστήμη αναπτύσσεται συνήθως σε σχέση με τις πρακτικές ανάγκες των ανθρώπων, ακολουθεί όμως βασικά την εξέλιξη μιας κοινωνίας και αντικατοπτρίζει το συγκεκριμένο πνευματικό και ηθικό της επίπεδο. Όμως η τεχνολογία, που βελτίωσε σημαντικά τις συνθήκες της ζωής μας, βοήθησε ή εμπόδισε τον άνθρωπο να γίνει περισσότερο άνθρωπος;

Τα ευγενή ιδεώδη του ανθρωπισμού διασύρθηκαν και υπονομεύθηκαν στις μέρες μας. Η σύγχυση πραγματικών και πλασματικών αναγκών, η πνιγηρή εντατικοποίηση του ρυθμού της ζωής στις μεγαλουπόλεις, η εσωτερική μοναξιά, το άγχος και η αγωνία αλλοτριώνουν βαθύτατα και παρεμποδίζουν την πνευματική ολοκλήρωση των ανθρώπων.

Μέσα στο κλίμα αυτό ζει, μεγαλώνει και εργάζεται ο σύγχρονος επιστήμονας. Ο επιστήμονας βαρύνεται με πολύμορφη ευθύνη για τη γνώση που κατά κάποιον τρόπο παράγει και οφείλει να προβλέπει οποιοδήποτε πιθανό κίνδυνο που θα μπορούσε να προέλθει από τη χρήση της –ή την κατάχρησή της– στο μέλλον για τον άνθρωπο και για την οικουμένη. Πρέπει να αποφασίζει με άγρυπνη συνείδηση και υπευθυνότητα εάν τα αποτελέσματα των ερευνών του πρέπει τελικά να εφαρμοσθούν. Κάθε επιστημονικό επίτευγμα πρέπει να εξετάζεται όχι μόνο ως

γνωστική ή υλική κατάκτηση, αλλά και για το αν θα αποβεί ευεργετικό ή επιζήμιο, ή και καταστρεπτικό, για την ύπαρξη του ανθρώπου. Τον έλεγχο αυτό κανένας άλλος δεν μπορεί ή δεν επιτρέπεται να επιβάλλει στη συνειδητή ελευθερία του επιστήμονα παρά μόνον η συναίσθηση της ανθρωπίνης και γενικά της κοινωνικής του ευθύνης.

Δυστυχώς, όμως, οι αποφάσεις για τη χρησιμοποίηση από τη σύγχρονη τεχνολογία επιστημονικών γνώσεων και ανακαλύψεων δεν ανήκουν πάντοτε στην απόφαση ή στη σύμφωνη γνώμη εκείνων που τις ανακάλυψαν, ούτε οι πολλαπλές συνέπειες από τη χρήση τους έχουν όσο και όπως θα άρμοζε υπολογισθεί. **Για τούτο**, συχνά οι στόχοι μιας ερευνητικής πορείας διασπείρονται. Πολλοί διάσημοι ερευνητές δεν μπόρεσαν να προβλέψουν τις πρακτικές εφαρμογές των ανακαλύψεών τους.

Για να παραμείνουν όμως οι στόχοι της επιστήμης ανθρωποκεντρικοί, κρίνεται απολύτως αναγκαίος ο επανακαθορισμός τους από «προσωπικότητες με υψηλά ηθικά ιδανικά», κατά τον Αϊνστάιν, **δηλαδή** από έντιμους, συνεπείς και ανιδιοτελείς, διορατικούς, ειλικρινείς και αντικειμενικούς ανθρώπους-επιστήμονες.

Γρηγόρης Σκαλκέας, Διασκευή από ομιλία στην Ακαδημία Αθηνών.

ΘΕΜΑ Α1.

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (90-110 λέξεις).

Μονάδες 25

ΛΥΣΗ

Στην ομιλία του ο Γ. Σκαλκέας αναλύει το ρόλο της επιστήμης και την ευθύνη του επιστήμονα σήμερα. Ειδικότερα η επιστήμη εμβαθύνει στη γνώση, ενώ η τεχνολογία την αξιοποιεί για τις καθημερινές ανάγκες, υπηρετώντας τους σκοπούς της, όπως είχε υποστηρίξει ο Αϊνστάιν. Ο ίδιος, όμως, εάν ζούσε σήμερα, θα προβληματιζόταν, σύμφωνα με τον ομιλητή, καθώς η ραγδαία τεχνολογική εξέλιξη εγείρει ερωτήματα για τον ρόλο της. Διαπιστώνει, λοιπόν, ότι οι ανθρωπιστικές της αξίες υπονομεύονται από τον υλισμό, την αστικοποίηση και το άγχος αλλοτριώνοντας πνευματικά τον άνθρωπο. Γι' αυτό ο επιστήμονας επωμίζεται την ευθύνη για τη γνώση και πρόβλεψη των τεχνολογικών εφαρμογών μέσω του ελέγχου που επιβάλλει η ελεύθερη συνείδησή του. Εντούτοις, οι αποφάσεις δε λαμβάνονται από αυτόν, γι' αυτό άλλωστε οι συνέπειες δεν μπορούν να προβλεφθούν, ούτε να προσδιοριστούν οι ερευνητικοί στόχοι. Κλείνοντας, κρίνει αναγκαίο τον ανθρωποκεντρικό επαναπροσανατολισμό της επιστήμης, από προσωπικότητες με υψηλά ηθικά ιδανικά κατά τον Αϊνστάιν.

ΘΕΜΑ Β

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, σύμφωνα με το κείμενο, τις παρακάτω προτάσεις γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος**:

- α. Η επιστήμη και η τεχνολογία ταυτίζονται ως προς τους στόχους τους.
- β. Η επιστήμη στοχεύει αποκλειστικά στην ικανοποίηση των πρακτικών αναγκών του ανθρώπου.
- γ. Οι ανθρωπιστικές αξίες υπονομεύτηκαν στην εποχή μας.
- δ. Ο επιστήμονας έχει ευθύνη για τη χρήση της επιστημονικής γνώσης που παράγει.
- ε. Επιστήμονες υψηλών ιδανικών θα συμβάλουν στη διατήρηση του ανθρωποκεντρικού χαρακτήρα της επιστήμης.

Μονάδες 10

ΛΥΣΗ

B1.

- α. Λάθος
- β. Λάθος
- γ. Σωστό
- δ. Σωστό
- ε. Σωστό

B2. α) Να βρείτε έναν από τους τρόπους ανάπτυξης της πρώτης παραγράφου του κειμένου «**Η επιστήμη ... ηθικά ιδανικά**» (μονάδες 2) και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές στο κείμενο (μονάδες 2).

Μονάδες 4

β) Ποια νοηματική σχέση εκφράζουν οι παρακάτω διαρθρωτικές λέξεις ή φράσεις (με έντονη γραφή στο κείμενο):

- βέβαια** (1η παράγραφος)
- εάν** (2η παράγραφος)
- όμως** (2η παράγραφος)
- για τούτο** (5η παράγραφος)
- δηλαδή** (6η παράγραφος)

Μονάδες 5

ΛΥΣΗ

B2. α) Στην πρώτη παράγραφο του κειμένου εντοπίζονται οι εξής τρόποι ανάπτυξης (οι μαθητές καλούνται να εντοπίσουν έναν):

- **Αιτιολόγηση:** στο χωρίο «Επιστήμη, βέβαια,... ανθρώπου», δίνεται ο λόγος για τον οποίο η επιστήμη και η τεχνολογία δεν ταυτίζονται. Ενδεικτική είναι και η χρήση της αιτιολογικής διαρθρωτικής λέξης «διότι».
- **Σύγκριση- Αντίθεση:** στο χωρίο «Επιστήμη, βέβαια,... ανθρώπου», αντιπαρατίθενται η Επιστήμη και η τεχνολογία ως προς τις επιδιώξεις τους. Ενδεικτική είναι και η χρήση της αντιθετικής διαρθρωτικής λέξης «ενώ».
- **Παραδείγματα:** στο χωρίο «Πολύ χαρακτηριστικά... ιδανικά.», ο ομιλητής επικαλείται τον Αϊνστάιν ως παράδειγμα επιστήμονα που επισήμανε την κοινωνική προσφορά της επιστήμης.
- **Αίτιο - Αποτέλεσμα:** στο χωρίο «Η επιστήμη... τον νου.» όπου αποδίδεται ως αίτιο η επιστήμη, ως αένας αγώνας του ανθρώπου για την κατάκτηση της γνώσης και προσδιορίζονται τα θετικά της αποτελέσματα: «ανοίγει... φωτίζει τον νου».

β)

- **βέβαια:** διαρθρωτική λέξη που εκφράζει έμφαση-βεβαιότητα, αναφορικά με το ότι η επιστήμη και η τεχνολογία δεν ταυτίζονται
- **εάν:** διαρθρωτική λέξη που εκφράζει τη νοηματική σχέση υπόθεσης – προϋπόθεσης ως προς τον προβληματισμό που θα γεννούσε στον Αϊνστάιν η ραγδαία ανάπτυξη των θετικών επιστημών και της τεχνολογίας σε όλη τη διάρκεια του 20ού αιώνα
- **όμως:** διαρθρωτική λέξη που εκφράζει σχέση αντίθεσης ανάμεσα στον σαφή στόχο της επιστήμης και στον αμφιλεγόμενο ρόλο της τεχνολογίας
- **για τούτο:** διαρθρωτική φράση που εκφράζει σχέση αιτιολόγησης, καθώς δίνεται ο λόγος για τον οποίο οι στόχοι μιας ερευνητικής πορείας διασπείρονται
- **δηλαδή:** διαρθρωτική λέξη που επεξηγεί – αποσαφηνίζει τη φράση του Αϊνστάιν «προσωπικότητες με υψηλά ηθικά ιδανικά»

B3. α) Να ξαναγράψετε τις ακόλουθες προτάσεις του κειμένου, αντικαθιστώντας τις υπογραμμισμένες λέξεις με άλλες συνώνυμες, χωρίς να αλλάζει το νόημα:

- Η επιστήμη ως αένας αγώνας του ανθρώπου.
- η επιστήμη παραμένει προσηλωμένη στην κατάκτηση της γνώσης.
- Η προώθηση των φυσικών επιστημών και η έκρηξη της τεχνολογίας [...] εγείρουν απορίες.
- το άγχος και η αγωνία αλλοτριώνουν [...] την πνευματική ολοκλήρωση των ανθρώπων.
- κάθε επιστημονικό επίτευγμα [...] θα αποβεί [...] καταστρεπτικό.

Μονάδες 5

β) Να δώσετε τα αντώνυμα των παρακάτω υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

- συγκεκριμένο (2η παράγραφος)
- βελτίωσε (2η παράγραφος)
- ευθύνη (4η παράγραφος)
- υλική (4η παράγραφος)
- ελευθερία (4η παράγραφος)

Μονάδες 5

ΛΥΣΗ

B3. α)

- Η επιστήμη αδιάκοπος/συνεχής/αιώνιος/διαρκής/αδιάλειπτος/παντοτινός αγώνας του ανθρώπου.
- Η επιστήμη παραμένει αφοσιωμένη/συγκεντρωμένη/επικεντρωμένη/εστιασμένη στην κατάκτηση της γνώσης.
- Η προώθηση των φυσικών επιστημών και η έκρηξη της τεχνολογίας [...] δημιουργούν/προκαλούν απορίες.
- Το άγχος και η αγωνία αλλοιώνουν/εκφυλίζουν/διαβρώνουν/φθείρουν την πνευματική ολοκλήρωση των ανθρώπων.
- Κάθε επιστημονικό επίτευγμα [...] θα αποβεί [...] επιβλαβές/ολέθριο/επιζήμιο/ζημιογόνο βλαβερό.

β)

συγκεκριμένο ≠ αόριστο, ασαφές, απροσδιόριστο, αφηρημένο

βελτίωσε ≠ επιδείνωσε, υποβάθμισε, χειροτέρευσε

ευθύνη ≠ ανευθυνότητα

υλική ≠ άυλη, πνευματική

ελευθερία ≠ ανελευθερία, υποταγή

B4. α) «Η σύγχυση πραγματικών...των ανθρώπων.» (3η παράγραφος) Τι επιτυγχάνει ο συγγραφέας με το ασύνδετο σχήμα;

Μονάδες 3

β) «Όμως η τεχνολογία...περισσότερο άνθρωπος;» (2η παράγραφος) Τι επιδιώκει ο συγγραφέας με τη χρήση του ρητορικού ερωτήματος;

Μονάδες 3

ΛΥΣΗ

B4. α) Ο συγγραφέας με το ασύνδετο σχήμα που χρησιμοποιεί στην τρίτη παράγραφο δίνει έμφαση στην ποσότητα των νοημάτων, τα οποία παρατίθενται παράλληλα το ένα προς το άλλο. Το σχήμα αυτό καθιστά το ύφος του κειμένου πυκνό και προσδίδει στον λόγο ζωντάνια και παραστατικότητα, τονίζοντας τις σύγχρονες συνθήκες που

αλλοτριώνουν τον άνθρωπο και εμποδίζουν την πνευματική του ολοκλήρωση. Τέλος, ο γοργός και κοφτός τόνος του ασύνδετου σχήματος φορτίζει συναισθηματικά τον δέκτη.

B4. β) Με τη χρήση του ρητορικού ερωτήματος ο συγγραφέας επιδιώκει να εκφράσει τον προβληματισμό του σχετικά με τον αμφιλεγόμενο ρόλο της τεχνολογίας, εγείροντας τον ανάλογο προβληματισμό στον δέκτη. Με αυτό τον τρόπο προσδίδει αμεσότητα ζωντάνια και παραστατικότητα στον λόγο.

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Στην τελετή αποφοίτησης του σχολείου σας ως υποψήφιοι/ες φοιτητές/τριες και μελλοντικοί/κές επιστήμονες εκφωνείτε μια ομιλία 500-600 λέξεων στην οποία εστιάζετε σε δύο άξονες:

α) στον ρόλο της επιστήμης στην αντιμετώπιση των σημαντικότερων, κατά τη γνώμη σας, σύγχρονων προβλημάτων και

β) στα ηθικά εφόδια του επιστήμονα που θα του επιτρέψουν να υπηρετήσει αυτό τον στόχο.

Μονάδες 40

Ενδεικτικό διάγραμμα οργάνωσης του κειμένου

Πρόλογος

Επικοινωνιακό πλαίσιο: Αγαπητοί συμμαθητές,

Με αφορμή την τελετή αποφοίτησης και το ξεκίνημα της ακαδημαϊκής σταδιοδρομίας μας κλήθηκα να σας μιλήσω για τον ρόλο της επιστήμης στη ζωή. Η επιστήμη αυτή καθεαυτή ανιχνεύει και ανακαλύπτει προϋπάρχουσες πραγματικότητες τόσο της γήινης βιόσφαιρας όσο και του Σύμπαντος γενικότερα. Υπό την έννοια αυτή είναι ένας μηχανισμός αποκάλυψης κάποιων αληθειών. Το κατά πόσο οι εφαρμογές της (τεχνολογία) υπηρετούν πρακτικές ανθρώπινες ανάγκες ικανοποιώντας **την καθολική βούληση**, τη βούληση που αναφέρεται σε αυτό που αντικειμενικά συμφέρει την πλειονότητα των ανθρώπων, ή υπηρετούν τις εκάστοτε **κυρίαρχες βουλήσεις** ισχυρών ατόμων, πολιτικών ομάδων, κυρίαρχων κρατών ή εταιρειών, αποτελεί ένα τεράστιο κεφάλαιο για τη σύγχρονη πραγματικότητα. Δυστυχώς, τις περισσότερες φορές οι εφαρμογές των επιστημονικών ανακαλύψεων **δεν υπηρετούν την καθολική μα τις εκάστοτε κυρίαρχες βουλήσεις**. Ο Αϊνστάιν διακήρυσσε πως «Με τη λείανση της πέτρας ο άνθρωπος έφτιαξε τα πρώτα εργαλεία και βελτίωσε τη ζωή του. Το αν έφτιαξε και όπλα για να εξοντώνει τους ομοίους του

δεν έφταιξε η πέτρα για αυτό». Συνεπώς, για να συνεισφέρει η επιστήμη στην επίλυση των παγκόσμιων προβλημάτων **βασική προϋπόθεση αποτελεί η επιστήμη, με τις εφαρμογές της, από πλευράς πρόθεσης τόσο των επιστημόνων όσο και των πολιτικών που διαχειρίζονται τη δύναμη της γνώσης, να έχει αγαθή πρόθεση.** Εάν, λοιπόν, θεωρήσουμε δεδομένο ότι η πρόθεση είναι αγαθή, η επιστημονική έρευνα και οι με αγαθή πρόθεση εφαρμογές της μπορούν πραγματικά να δώσουν στο εγγύς ή μακρινό μέλλον λύσεις στα μεγάλα προβλήματα του κόσμου μας.

Κ. Μέρος

Θ.Π.1 Η επιστήμη μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στην αποτελεσματική αντιμετώπιση μιας πλειάδας προβλημάτων που ταλανίζουν τον άνθρωπο.

- Ρόλος της επιστήμης είναι να **προβλέπει τα αδιέξοδα** των ποικίλων εφαρμογών της στους διάφορους τομείς, ακόμα κι αν αυτές γίνονται με αγαθή πρόθεση και να προτείνει τρόπους αποφυγής τους.
- Η επιστήμη συντελεί στην κατανόηση των αιτιών και των οικουμενικών διαστάσεων της **οικολογικής κρίσης** και συμβάλλει στην δημιουργία εναλλακτικών τεχνολογιών φιλικών προς το περιβάλλον.
- Άλλη μια συμβολή της επιστήμης είναι ότι **αποκαλύπτει τις ολέθριες συνέπειες της χρήσης όπλων μαζικής καταστροφής** ευαισθητοποιώντας την κοινή γνώμη στο θέμα της παγκόσμιας ασφάλειας και ειρήνης προκειμένου να καταργηθεί η παραγωγή και η χρήση τους.
- Στον τομέα της υγείας η πρόληψη, η διάγνωση και η θεραπεία ασθενειών **επιμηκύνουν το μέσο όρο ζωής**. Επιπλέον, στο θέμα της ψυχικής υγείας ερμηνεύει τον ανθρώπινο ψυχισμό για την αντιμετώπιση των ψυχικών ασθενειών.
- Οι ανθρωπιστικές επιστήμες συνεισφέρουν τόσο στην ερμηνεία και κατανόηση των αντικοινωνικών συμπεριφορών όσο και στην καταπολέμηση στερεοτύπων, προκαταλήψεων και δεισιδαιμονιών.
- Η γνώση καθίσταται κτήμα των πολλών μέσω της διάδοσής της με συνέπεια να αφυπνίζονται οι μάζες, να επιτυγχάνεται ο **εκδημοκρατισμός της γνώσης** αναβαθμίζοντας το πνευματικό επίπεδο των ανθρώπων. Αίρονται, επιπλέον, οι κοινωνικές ανισότητες αναφορικά με το θέμα της πρόσβασης στη γνώση.
- Με την επιστήμη (π.χ. νέες καλλιεργητικές μέθοδοι) καθίσταται δυνατή η **αντιμετώπιση του επισιτιστικού προβλήματος** του πλανήτη για την υπέρβαση του παγκόσμιου προβλήματος της φτώχειας.
- Στον οικονομικό τομέα η επιστήμη στην παρούσα δυσμενή οικονομική συγκυρία μπορεί να **φατίσει τα αίτια** της (στρεβλώσεις του σύγχρονου οικονομικού μοντέλου) και να εισηγηθεί νέα, βιώσιμα μοντέλα οικονομικής ανάπτυξης.

Μεταβατική παράγραφος

Η συμβολή της επιστήμης στην αντιμετώπιση κρίσιμων προβλημάτων δεν είναι αυτονόητη καθώς σε πολλές περιπτώσεις η χρήση της αποβαίνει καταστροφική για τον άνθρωπο και το φυσικό περιβάλλον. Επειδή, όμως, η επιστήμη ως γνώση είναι ηθικά ουδέτερη την ευθύνη για τον προσανατολισμό της επωμίζεται πρωτίστως ο ίδιος ο επιστήμονας.

Θ.Π. 2 Επομένως, η ευθύνη του επιστήμονα, εκτός από γνωσιολογική είναι και ηθική.

- Είναι σαφές με όλα όσα προαναφέραμε ότι ο επιστήμονας δεν πρέπει απλώς να είναι συνεπής ως προς τη γνωσιολογική του ευθύνη, ως προς τη ευθύνη του να γνωρίζει καλά το αντικείμενό του αλλά και ως προς την ηθική του ευθύνη, την ευθύνη δηλαδή του να θέτει τις γνώσεις του στην υπηρεσία της καθολικής βούλησης, της βούλησης που αναφέρεται στο συμφέρον της πλειοψηφίας. Η γνωσιολογική ευθύνη αποτελεί την αναγκαία συνθήκη ενώ η ηθική ευθύνη την ικανή. Χωρίς αυτήν την τελευταία, η στράτευση του επιστήμονα στη ζωή είναι αρνητική, αφού κάθε επιστήμη που χωρίζεται από την αρετή, όπως έλεγαν οι αρχαίοι μας, γίνεται κακουργία. Με βάση αυτό το σκεπτικό ο επιστήμονας επιβάλλεται να διαθέτει συγκεκριμένα ηθικά εφόδια.
- **Ανιδιοτέλεια, αποσύνδεση από οφέλη** ώστε με το έργο του να υπηρετεί ανθρωποκεντρικούς προσανατολισμούς και όχι προσωπικές φιλοδοξίες και επιδιώξεις.
- **Εντιμότητα** για να μην υποκύπτει σε πιέσεις που του ασκούν ομάδες οργανωμένων πολιτικών ή επιχειρηματικών συμφερόντων και να αρνείται τη συμμετοχή του σε ερευνητικά προγράμματα που βλάπτουν την ανθρώπινη ζωή ή το περιβάλλον.
- **Ειλικρίνεια** με στόχο την ενημέρωση και αφύπνιση της κοινής γνώμης αναφορικά με τους κινδύνους που εγκυμονεί η αθέμιτη χρήση της επιστήμης.
- **Συνέπεια** και προσήλωση σε αρχές και κανόνες δεοντολογίας που καθορίζουν τα επιτρεπτά όρια εντός των οποίων οφείλει να λειτουργεί.
- **Πρόταξη πανανθρώπινου συμφέροντος**, πνεύμα οικουμενισμού που αποτρέπει την υποταγή της επιστήμης σε διακρατικούς ανταγωνισμούς.

Επίλογος

Αγαπητοί συμμαθητές,

Καθώς όλοι εμείς θα αποτελέσουμε μέλη της επιστημονικής κοινότητας είναι αναγκαίο να συνειδητοποιήσουμε ότι η καταξίωσή μας θα είναι συνάρτηση όχι μόνο των πνευματικών εφοδίων που θα αποκτήσουμε αλλά και της ηθικής ποιότητας που πρέπει να μας διακρίνει. Με αυτό τον τρόπο θα συντελέσουμε στον εξανθρωπισμό της επιστήμης που αποτελεί πάγιο αίτημα για την παγκόσμια κοινότητα.

Σας ευχαριστώ

Αρετήρια το μέλλον

Αρετήρια το μέλλον

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η επιλογή του κειμένου- ομιλίας ενός ακαδημαϊκού καθηγητή είναι επιτυχής, καθώς αναφέρεται σε ένα σύγχρονο θέμα που αφορά το ρόλο της επιστήμης και την ευθύνη του επιστήμονα.

Η διασκευασμένη αυτή ομιλία του Γ. Σκαλκέα, αν και είναι εύληπτη και χαρακτηρίζεται από ενάργεια νοημάτων, εντούτοις απαιτεί άρτιο χειρισμό των τεχνικών πύκνωσης προκειμένου ο υποψήφιος να συνθέσει μια άρτια περίληψη.

Ο συνδυασμός των ασκήσεων κρίνεται ως μέτριας δυσκολίας αλλά ταυτόχρονα απαιτεί πολύ καλή προετοιμασία των μαθητών στις λεπτομέρειες της θεωρίας, και της τεχνικής της ύλης της Νεοελληνικής Γλώσσας συνολικά στις τάξεις του Λυκείου.

Ως προς την αξιολόγηση του εκθεσιότιτλου η σύνταξη του κρίνεται μάλλον ασαφής. Οι έννοιες «ρόλος της επιστήμης» και «σύγχρονα προβλήματα» συμφύρονται με έναν γενικόλογό τρόπο που ενδέχεται να οδηγήσουν το μαθητή κατά τη διατύπωση των θέσεων του σε λογικές αντιφάσεις. Αυτό συμβαίνει με δεδομένο το γεγονός ότι η πλειονότητα των σύγχρονων μεγάλων προβλημάτων οφείλεται σε κακή πρόθεση χρήσης (τεχνολογία) των επιστημονικών θεωριών από εταιρείες, κυβερνήσεις ή στρατιωτικά επιτελεία με σκοπό την απόκτηση επιβολής. Ο μαθητής, συνεπώς, θα πρέπει να ξεκαθαρίσει στο κείμενό του τα πράγματα επισημαίνοντας το γεγονός πως η επιστήμη και οι εφαρμογές της, **εάν διέπονται από αγαθή πρόθεση, μπορούν πράγματι να εξαλείψουν** πολλά από τα ήδη υπάρχοντα προβλήματα και ν' αποτρέψουν το ενδεχόμενο δημιουργίας άλλων σοβαρότερων προβλημάτων στο μέλλον.

ΠΡΟΣΟΧΗ!

Για την παραγωγή λόγου οι μαθητές μας είχαν επαρκώς προετοιμαστεί δεδομένου ότι για το περιεχόμενο της απάντησης θα μπορούσαν να αντλήσουν πληροφοριακό υλικό από το 3^ο τεύχος- «Μικρές τομές σε μεγάλα θέματα», εκδόσεις Ώθηση, κεφάλαιο «Επιστήμη- Ευθύνη Επιστήμονα» (σσ. 57-77) από το δίωρο διαγώνισμα της 5/3/2017 καθώς και από τα «Θέματα Προτεραιότητας 2017» (θέμα 6^ο: σσ. 41-43)